

Formatet Luksusfellen

Vår 2023

«Hva er forskjellene mellom den norske, danske og svenske versjonen av Luksusfellen? Hvilke styrker gir de ulike virkemidlene?»

Emnekode: BFJBAC-2 23

Kandidatnummer: 259265

Innholdsfortegnelse

Innledning og problemstilling.....	1
Sammendrag.....	1.1
Valg av serie.....	1.2
<i>Luksusfellens</i> opprinnelse.....	1.3
Metode.....	2
Tema.....	2.1
Analyse.....	3
Episodeoppbygning og plottet.....	3.1
Anslaget.....	3.2
Fordypning og konfliktopptrapping.....	3.3
Klimaks.....	3.4
Oppløsning.....	3.5
Avslutning-.....	3.6
Teori.....	4
Litteratur.....	5
Formatstolper.....	6
Tavla.....	6.1
Medvirkende.....	7
Stativbruk.....	8
Grafikk.....	9
Musikk og lydeffekter.....	12
Hvordan påvirker de dramatiske effektene den norske <i>Luksusfellen</i> ?.....	13
Kamera.....	14
Colorgrading.....	15
Lyssetting.....	16
Konklusjon.....	17

Innledning og problemstilling 1

Sammendrag 1.1

Jeg skal i denne bacheloroppgaven sammenligne den norske, danske og svenske versjonen av TV-programmet *Luksusfellen*. Programmet har blitt en populær underholdningsserie som hjelper folk med å få kontroll over sin personlige økonomi. Oppgaven vil vurdere hvordan programmene skiller seg fra hverandre og hvilken effekt disse forskjellene har.

Valg av serie 1.2

Grunnen til at jeg har valgt å lage en økonomiserie selv er delvis på grunn av *Luksusfellen*. Det å se hvor ille det kan gå, hvis en ikke har kontroll på økonomien, har motivert meg til å lage en serie om økonomi. Samt at privatøkonomi ikke læres bort på skolen. Jeg håper at privatøkonomi vil komme inn som en del av samfunnsfag.

Luksusfellens opprinnelse 1.3

Formatet *Luksusfellen* ble laget av David Banner i 2005. Den originale tittelen var “Luxury Trap”. Serien skulle følge dansker som hadde masse gjeld. Disse skulle få hjelp av eksperter til å bli gjeldfrie. Formatet ble først sendt via e-post til Karoline Briand Spodsberg (daværende Danske TV3 Head of programming). Formatet ble sendt på pitchet på nytt via e-post den 18. februar 2006. Formatet ble pitchet til Jan Lagermand Lundme (Daværende Head of Programming for Metronome). Produksjonen av *Luksusfellen* formatet startet i mai 2006. Den svenske versjonen *Lyxfällan* ble filmet i august samme år og ble sendt på TV i Sverige for første gang den 1. november 2006. Mens den norske og danske versjonen kom ut i 2008. (Bump-productions, 2023) Programmer karakterisert som livsstilsendring inneholder narrativer som viser vanlige mennesker som responderer til praktiske ideer fra eksperter på måter de kan forbedre livene sine. (Tsay-Vogel & Krakowiak, 2016, s. 569) Alle versjonene av *Luksusfellen* faller innenfor det som kalles for livsstilsendring fordi deltakerne endrer atferden sin i løpet av programmet.

I skrivende stund har den danske versjonen 30 sesonger, den svenske 32 sesonger og den norske har 24 sesonger. På grunn av det enorme materialet kommer jeg i hovedsak til å gå ut ifra de nyeste sesongene.

Seriene ligger på Viaplay der de er listet som livsstil/underholdning. Jeg har tenkt at seriene faller innenfor reality-dokumentar. Ifølge boka *Reality TV: Factual Entertainment and Television Audiences* skrevet av Annette Hill (2005, s. 2) ligger reality-tv mellom to territorier, nemlig mellom informasjon og underholdning, dokumentar og drama.

Metode og teori 2

For å svare på problemstillingen kommer hovedsakelig til å bruke filmanalytisk verktøy. Dette er teknikker, konsepter og teorier som brukes til å analysere film på en systematisk og grundig måte. Filmanalytisk verktøy kan hjelpe oss å undersøke ulike aspekter ved en film/serie.

Når en velger en metode bør en tenke over hvilket materiale som er egnet til å belyse problemstillingen og hvilken fremgangsmåte som vil gi best resultater (Østbye 2007, s. 12). Jeg har derfor valgt å analysere de nyeste sesongene av *Luksusfellen*, i de respektive landene. Jeg kommer også til å benytte meg av fagbøker og artikler som jeg mener er relevante for å analysere seriene. For oppklaringens skyld når jeg skriver *Luksusfellen* eller *Luksusfellene* er dette referert til alle versjonene, dersom jeg skriver om den *norske Luksusfellen* når jeg skriver om den norske utgaven, *luksusfælden* til den danske og *Lyxfällan* til den svenske.

Jeg vil se på hvilke teknikker som har blitt brukt i de forskjellige seriene. Jeg kommer til å ta utgangspunkt i de fire kategoriene av filmteknikk. Disse er ifølge David Bordwell og Kristin Thompson (2010, s. 4): 1. mise-en-scene. Måten mennesker, steder og objekter blir filmet på. 2. Cinematografien, bruken av kameraer og lydopptakere til å ta opp bilde og lyd. 3. Redigering og klipping av individuelle bilder. 4. Lyd, stemmer, effekter og musikk.

Tema 2.1

Temaet for denne oppgaven er historieoppbygning og mediale virkemidler som gjør at samme historien blir mer eller mindre interessant. Problemstillingen jeg skal ta for meg er:

Hva er forskjellene mellom den norske, danske og svenske versjonen av Luksusfellen?

Hvilke styrker gir de ulike virkemidlene?

For å finne ut av forskjellene kommer jeg til å stille flere spørsmål. Noen av disse vil være:

Hvilken musikk er brukt i seriene? Når brukes lydeffekter og grafikk? Hvordan er bildene? Brukes vidvinkel, stativ og forskjellige perspektiver? Hvem er medvirkende?

På grunn av at *Luksusfellen* både underholder og samtidig lærer seeren litt om hvordan man kommer seg ut av gjeld, mener jeg at serien faller ned i kategorien reality-tv. *Luksusfælden* sesong 30 episode 5 viser et offentlig kjøleskap der en kan donere eller ta mat. (Bager, 2023, 08:56-11:03) Dette var nyttig informasjon og et kult konsept.

72% av menn og 78% av damer liker når reality-serier inneholder nyttig informasjon. (Hill 2005, s. 81).

Analyse 3

Episodeoppbygning og plottet 3.1

Episodeoppbygningen inneholder flere like elementer på tvers av de skandinaviske *Luksusfellene*. Som hovedregel skjer følgende elementer i denne rekkefølgen.

Anslaget 3.2

I anslaget vises høydepunktene som kommer senere i episoden. I både den norske og danske versjonen følges anslaget av en vignett der navnet på serien og programlederene presenteres. Mens den svenske starter med vignetten.

Fordypning og konfliktopptrapping 3.3

Vi treffer protagonisten (personen/personene med gjeld). Som hovedregel pleier den norske å starte med at programlederene kjører til deltageren. Mens den danske begynner som regel med at deltageren filmer seg selv. Vi får også vite noen av grunnene til at deltageren har havnet i gjeld og motivasjonen deres for å delta på programmet. Deltageren forklarer hvorfor de vil bli gjeldsfrie og programlederne introduserer seg selv. I *Luksusfellen* kjører programlederne ofte sammen til deltakerne mens de snakker om deltakeren.

Konfliktopptrappingen skjer ved at deltageren får vite hvor mye de har sløst og hvor mye gjeld de har. I flere episoder må deltageren skrive under på en fullmakt som gir programlederne kontroll over økonomien deres. Ca $\frac{2}{3}$ inn i episoden introduseres den berømte "tavla" der man får se hvor mye penger som har gått til de forskjellige utgiftspostene. Dette gir protagonisten et sjokk.

Klimaks 3.4

Den norske *Luksusfellen* er god på å bruke den totale gjelden som et klimaks. De pleier ofte å benytte seg av prosjektorer som viser hvor mye gjelden til deltageren har vokst som i sesong 20 episode 3 (Lisberg, Ånnevik, 2019 13:36-14:12) og i *sesong 20 episode 5* (Lisberg, 2019 10:17-10:28).

Ofte brukes også dramatisk musikk i den norske *Luksusfellen* samt at en går til reklamepause rett før gjelden blir avslørt. På denne måten brukes gjelden som et klimaks.

Det samme kan ikke alltid bli sagt for *Luksusfælden* og *Lyxfällan*. I *Luksusfælden* sesong 29 episode 2 blir deltakernes lån avslørt i anslaget (Bager, 2022 0:13-0:15). Det totale gjeldsbeløpet avsløres også i *Lyxfällan* sesong 32 episode 9 (Centerwall, 2022 00:14-00:17). Dette mener jeg ødelegger mye av spenningen.

Luksusfælden sesong 30 episode 2 lar deltakerne kjøre rundt og plukke opp plakater med tall. Disse plakatene viser hvor mye de skylder. (Bager, 2023 04:00-07:17) Dette er visuelt, men blir ikke like dramatisk når programlederen sier at de skylder 37 300 kr til familien. (Bager, 2023 07:35-07:38) Senere i episoden får de vite den samlede gjelden av den andre programlederen. Som bare sier hva de skylder totalt (Bager, 2023 21:12-21:20).

I *Lyxfällan* sesong 32 episode 1 får vi vite deler av gjelden i anslaget (Centerwall & Brandt, 2022 00:15-00:18) og får vite hvor mye deltageren skylder ved at deltageren sier det 4 minutter og 20 sekunder inn i episoden. Ved å avsløre den totale gjelden, ødelegger en det som ellers pleier å være et klimaks.

Ellers kan klimakset være når deltageren finner ut hvor mye de har sløst bort. Dette vises ofte visuelt, enten med plakater med en sum, eller ved å vise mengden av det deltageren har kjøpt.

Oppløsning 3.5

For å få ned gjeld må deltageren ofte selge unna verdisaker, flytte eller slutte med dyre vaner. I den norske versjonen må ofte deltakerne ringe kreditorene for å senke renten. I den svenske og danske er det ofte programlederne som fikser forhandlingene. Tavla dukker også opp igjen. Denne gangen med et nytt budsjett som programlederne har laget. Dette skal følges og deltageren dokumenterer selv hvordan det går å følge budsjettet. I *Lyxfällan* blir deltagerne også sendt til en coach.

Avslutning 3.6

Hvis episoden har brukt en fullmakt, rives denne opp av deltakeren. Vi får også vite resultatet av forhandlingene med kreditorene og finner ut av hvor lang tid det kommer til å ta før deltakeren blir gjeldsfri.

Teori 4

Jeg har valgt å støtte meg på flere bøker. Dette er boka *Cinematography theory and practise* (2002) skrevet av Blaine Brown, *Film Art an Introduction* (2010), skrevet av David Bordwell og Kristin Thompson, *Metodebok for mediefag* (2007) skrevet av Helge Østbye, Knut Helland, Karl Knapskog og Leif Ove Larsen.

Litteratur 5

Det finnes en del litteratur rundt *Luksusfellene*. Hvorav mesteparten handler om økonomi. Av litteraturen har jeg valgt ut 3 artikler som til noen grad nevner eller tar for seg forskning som er relevant for *Luksusfellen*.

En interessant artikkel som heter *TV og nett- en produksjonsstudie fra norsk fjernsyn* skrevet av Roel Puijk som hovedsakelig tok for seg “*changes that have taken place in the relationship between television and the internet in the past decade.*” (Puijk. R. 2014 s. 24.) Her nevnes *Luksusfellen* en gang.

Mestring er et sentralt begrep også i mange andre fjernsynsprogrammer for tiden. Ikke minst mange realityprogrammer tematiserer og oppdrar deltakere til å ta ansvar for egen livssituasjon – programmer som Luksusfellen, Sinnasnekker 'n, Nanny og Teenage boss handler alle om å vise hvordan deltakerne i programmet under kyndig veiledning kan få ordnet opp i sitt eget liv. (Puijk. R. 2014 s. 36)

Michelle Esk-Engstöm (2016 s. 44) konkluderte med at de som hadde sett på reality-tv som handlet om transformasjoner kjente ikke på et sterkt bånd til karakterene i serien. I forhold til de som så på såpeopra, som fikk en admirativ og parasosial tilknytning til karakterene.

“*Transformationspubliken kände mer negativa känslor som irritation, ilska och frustration medan dokumentära såpoperor publiken mer kunde känna empati och pratade om karaktärerna positivt.*” (Esk-Engström, M. 2016 s. 44)

Funn indikerer at livstilsendrende reality serier gav seerne sterkere følelser av programmet som rørende og tankevekkende. Unntaket var programmer som endret på seeren utseende.

(Tsay-Vogel & Krakowiak, 2016, s. 569)

Formatstolper 6

Dette er elementer i et format som gjør den gjenkjennbar fra episode til episode. I *Luksusfellenes* tilfelle er dette fullmakten og den berømte tavla.

Tavla 6.1

Hver episode av *Luksusfellen* har inneholdt en tavle. Denne tavlen dukker opp to ganger i løpet av en episode. Første gang setter enten ekspert eller deltager opp penger på de forskjellige postene. I den Norske og Svenske er den delt opp med følgende poster: Bolig, Mat, Transport, Klær, Sparing, Annet og Gjeld, mens den Danske (*luksusfælden*) legges tavla ned på et bord der programlederne legger pengene ned på de følgende poster: Bolig, Mat, Transport, Øvrige faste, diverse, Gjeldsavikling og Misligholdt gjeld. Den danske tavla er også visuelt annerledes fra den Norske og Svenske tavla. Poenget med tavla er at deltakeren skal få en forståelse av hvor pengene har tatt veien.

Neste gang tavla dukker opp, er etter at deltakeren har gjort livsstilsendringer. Dette blir beskrevet i avsnittet om *oppløsning*. Denne gangen settes det opp et nytt og bærekraftig budsjett. I tillegg overrasker programlederne deltageren med hvor mye gjeld som har blitt nedforhandlet.

Medvirkende 7

Den norske og danske versjonen har to programledere i hver episode. Jeg mener at den norske utnytter dette bedre ved at programlederne snakker mer sammen og har som regel bedre kjemi seg imellom. Et eksempel på dette er i *Luksusfellen* S 24 E2 (Prytz, 2022 24:37-24:49) I samme episode viser programlederen hvor mye takeaway de kjøper på ett år. (Prytz, 2022 27:31-30:41) Det å se hvor mye takeaway det er snakk om, er mer interessant enn å bare bli fortalt at de kjøper take-away 473 ganger i løpet av et år. Vi kan forestille oss 1 takeaway, kanskje 10, men når vi kommer til 50 eller 100 begynner det å bli mer abstrakt. Ved å vise noe konkret, som alle

takeaway-boksene istedenfor å bare si antallet, får vi et bedre bilde over mengden. Andre gode eksempler på å vise mengden visuelt er i disse episodene:

Luksusfælden S28 episode 2 som viser deltageres månedsforbruk av cola, pepsi og sigarettforbruk. (Bager, 2022 03:52-04:40).

Luksusfælden S29 episode 9 Deltakeren får se et månedsforbruk av energidrikk og røyk. (Bager, 2022 04:13-06:26).

Den svenske versjonen har en programleder om gangen. Selv om å ha kun én programleder om gangen kan ha fordeler som økt fokus og mindre kaos, kan det også ha ulemper som mindre samarbeid. Når det er flere programledere, kan de samarbeide og bygge videre på hverandres ideer og presentasjoner. Dette kan føre til mer kreativitet og varierte perspektiver i programmet.

Lyxfällans episoder ledes av enten Magdalena Kowalczyk eller Magnus Hedberg. Istedenfor en ekstra programleder har de Philip Diab som er en coach. Dette er et helt nytt element som skiller seg fra den danske og norske versjonen. Det jeg liker med Diab's scener er at han kommer ned i bunn på oppførselen til deltageren. Han prøver å finne ut av grunnen til at deltakerne ikke samarbeider. Hvilket tankesett har de? Er dette et holdbart tankesett?

“Det er litt som en ser i Lyxfällan når jeg snakker med klienter. Økonomien er jo ikke problemet deres, økonomien er en konsekvens av at de gjør noe feil her borte.” (Kickass-Coach, 2018, 1:33)

Stativbruk 8

Stativet er det eldste og den mest grunnleggende typen av kamera mount som brukes. Men den er fremdeles i konstant bruk på alle typer filmer og tv-set. (Brown, 2002 s.313)

Den svenske *Lyxfällan* skiller seg også ut som den versjonen med mest stativbruk. Stativet brukes ofte i sammenheng med scener som inneholder tavla. Dette kan sees i sesong 29 Episode

6 (Centerwall, 2022 08:21-11:58), Episode 7 (Brandt, 2022 07:55-11:06), Episode 8 (Centerwall & Brandt, 2022 07:01-10:26), Episode 9 (Centerwall, 2022 08:10-11:53), Episode 10 (Centerwall & Brandt 2022 06:10-10:06) og i flere episoder.

I *Lyxfällan* sesong 29 ble alle scenene med Diab filmet med stativ. (Centerwall, 2022 20:00-28:00) Unntaket kan muligens være episode 3 som ikke ligger ute på Viaplay.

Grafikk 9

Grafikken mellom de forskjellige landene er forskjellig. Der den norske skiller seg ut som den mest grafikk-tunge varianten. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i sesong 24 episode 2. Her kommer vignetten etter 37 sekunder på 00:45 og det kommer en overgang. (Prytz, 2022 00:37-00:45) I både den svenske og danske versjonen brukes bare vanlige klipp. Senere i den norske *Luksusfellen* sesong 24 episode 2 kommer en tekst der det står "TØNSBERG" etterfulgt av en montage med flere transitions (Prytz, 2022 00:50-00:57). Siden kommer det enda en overgang med en tekst hvor det står "Ahmed Osman". (Prytz, 2022 01:07-01:11) Etterfulgt av enda en overgang med en tekst hvor det står "Magne Gundersen" (Prytz, 2022 01:16-01:21). Før det kommer flere fancy transitions sammen med teknomusikk mens deltakerne blir vist. (Prytz, 2022 01:28-01:37). Deltakerne forteller hvem de er. Fornavn, etternavn og alder står i en lyseblå tekst. (Prytz, 2022 1:41-1:49)

Den svenske *Lyxfällan* sesong 32 episode 2 starter med en beige tekst i øvre venstre hjørne hvor det står "i detta avsnitt" og vi får se høydepunkter fra episoden. Vignetten varer i 5 sekunder (Centerwall, 2022 00:33-00:38). Siden kommer et bilde av en åker med en beige tekst nede i høyre hjørne som forteller at programmet inneholder produktplassering. (Centerwall, 2022 0:40-0:43) Deltageren forteller hvorfor hun er med en beige tekst nede i venstre hjørne introduserer deltageren som "Maggan" (Centerwall, 2022 0:53-0:57).

Den danske *lukusfælden* sesong 30 episode 2 begynner rett i vignetten (Bager, 2023 00:09-00:23). Dette er den lengste vignetten av alle *Luksusfellene* med hele 14 sekunder. Etter vignetten filmer deltagerene seg selv og introduserer seg selv. Det er lagt på en enkel viewfinder grafikk, for å inntrykk av at videoen er sett gjennom et kamera eller en viewfinder.

Denne dukker bare opp når deltagerene filmer seg selv. for å vise at deltakerne filmer. (Bager, 2023 00:23-01:01) En lower third introduserer deltageren med navn, alder og yrke (Bager, 2023 00:35-00:41). Deltageren filmer selv igjen og en ny viewfinder grafikk ligger på bildet. (Bager, 202301:12-01:18) En ny lower third introduserer den andre deltageren. Denne har en flerfarget bakgrunn og en hvit tekst (Bager, 2023 01:12-01:17). B-roll av deltakerne etterfulgt av mer viewfinder grafikk (Bager, 2023 01:27-01:31)

Noe som jeg syntes var interessant er at grafikken er meget forskjellig fra land til land. Til og med fargebruken på teksten og fonten som brukes er annerledes. Når deltakerne presenteres via lower thirds står bare fornavnet i Sverige. I Norge blir deltakerne introdusert med alder, for og etternavn, mens i Danmark introduseres de med fornavn, alder og okkupasjon.

Det finnes både positive og negative sider med så mye grafikkbruk. Positive sider inkluderer at grafikken kan gjøre serien mer visuelt interessant og engasjerende for seerne. Det kan også bidra til å visualisere og forklare komplekse økonomiske konsepter og data på en enkel og forståelig måte. Grafikk kan også hjelpe med å skape en helhetlig og profesjonell visuell stil for serien.

Negative sider kan inkludere at overdreven bruk av grafikk kan virke overveldende eller distraherende for seerne, spesielt hvis det brukes i stor grad i begynnelsen av en episode. Det kan også føre til at serien virker overproduksjonert og mer fokusert på visuelt innhold enn på innholdet i seg selv. Videre kan bruk av mye grafikk øke produksjonskostnadene og tid for å produsere serien.

Mye av grafikken oppleves som pynt, eller for å engasjere seeren. Lite av grafikken er det jeg ser på som nyttig informasjon. Denne grafikken ville vært lower thirds. I et livsstilsprogram som *Luksusfellen* kunne de dratt nytte av grafikk til å forklare økonomiske prinsipper. De kunne hatt animasjonssegmenter som viser hvor mye renta vokser.

Men det som er kult er når de viser renta ved hjelp av ekte penger. Jeg mener at *Luksusfellen* er på sitt beste når det viser frem mengden av mat, brus, nikotinprodukter, bilprodukter og spill som deltakeren har sløst bort penger på.

Musikk og lydeffekter 12

Her vil jeg ta utgangspunkt i de samme 3 episodene som nevnt i avsnittet om grafikk.

Musikk spiller en spesielt viktig rolle i tv-serier, da det kan påvirke følelsene til seerne og bidra til å skape en stemning og atmosfære som styrker historiefortellingen. Musikk kan også brukes til å skape identitet og gjenkjennelse for serien, ved å bruke temaer og melodier som gjentas gjennom episodene.

I *Luksusfælden* sesong 20 episode 2 starter med vignettmusikken. Denne er positiv og oppløftende. (Bager, 2023 00:09-00:23) Deltageren filmer seg selv og snakker. Her er det kun dialog (Bager, 2023 00:23-00:34). Musikken kommer etter hvert, den ligger svakt i bakgrunnen mens deltakerne snakker. (Bager, 2023 00:34-01:00) Så fades musikken opp og tempoet blir raskere før den kort tid etter fades lavere ned igjen. (Bager, 2023 01:00-01:07) Musikken er lavere for å gi rom til mer dialogen på (Bager, 2023 01:07-01:32) Musikken endres og gir en mer laber stemning. (Bager, 2023 01:32-02:24)

Luksusfælden bruker mindre musikk enn den svenske og jeg får inntrykk av at musikken bare ligger der. Den bygger ikke opp følelsene på samme måte som musikken i den svenske.

Lyxfällan sesong 24 episode 2 begynner med en kommentar fra deltageren Maggan, VO fra programlederen og mer snakk. Dramatisk musikk ligger under dialogen. (Centerwall, 2022 00:09-00:33) Musikken stopper og blir erstattet av lydeffekter som tilhører vignetten (Centerwall, 2022 00:33-00:40). Anslaget er ferdig og det spilles trist pianomusikk under en VO fra Maggan (Centerwall, 2022 00:40-01:17). Musikken stopper opp og vi hører bare dialog fra Maggan og papegøyen hennes. (Centerwall, 2022 01:17-01:32) Musikken kommer tilbake, denne gangen er den mer håpefull og ender trist. (Centerwall, 2022 01:32-01:57) Maggan snakker om sønnene. (Centerwall, 2022 01:34-01:55)

Musikken i den svenske *Lyxfällan* er emosjonell. Jeg oppfatter at den bidrar i mye større grad til å få seeren til å sympatisere med deltakeren. Lydsporet i den norske *Luksusfellen* klarer ikke å få meg til å sympatisere med deltakeren i like stor grad.

I den danske versjonen er musikken også mer subtil, men det er noen ganger brukt mer upbeat musikk for å gi en følelse av håp og optimisme.

Luksusfellen sesong 24 episode 2 starter med et blåseinstrument. Etterfulgt av hjertebank og dramatiske lydeffekter som er i sync med klippen. (Prytz, 2022 00:09-00:16) VO fra programlederen som forklarer hvor dårlig det står til (Prytz, 2022 00:10-00:20). Skjærende lydeffekt fulgt av trommer, blåseinstrument og lydeffekt av tall som går oppover (Prytz, 2022 00:16-00:19). De neste sekundene er stappfulle av effekter Fra og med 20 sekunder høres en kommentar fra programleder og dramatiske lydeffekter. 0.21 sync kommentar av programleder, 0.22 suselydeffekt, 0.23 slaglydeffekt, 0.25 sync kommentar av pgmleder, 0.26 dramatisk lydeffekt, 0.26 synckommentar av deltager og programleder, 0.28 lydeffekt av at gjelden går opp, 0.30 trommer, 0.31 kommentar av programleder, 0.33 slag, 0.35 lydeffekt på høyre side 0,37 vignett. 0,45 snakk mellom programledere, 0,46 rappemusikk fades inn og ned igjen på 0,58 etterfulgt av dialog fra programleder med rappemusikk i bakgrunnen. 1,07 musikken fades opp mens programlederen presenteres og fades ned igjen 1,10. Mer dialog fra programledere. 1.17 musikken fades opp igjen og ned igjen på 1.20 for å gi rom til mer dialog. 1.28 musikken forsvinner og gir ekstra tyngde til dialog fra programlederen. 1.29 Ny musikk starter ebrupt, med lydeffekter og lyd fra spill som deltageren spiller. (Prytz, 2022 00:19-01:29)

Den norske *Luksusfellen* skiller seg fra de to andre skandinaviske seriene både når det kommer til grafikkbruk og spesielt i bruken mange og dramatiske lydeffekter.

Hvordan påvirker de dramatiske effektene den norske *Luksusfellen*? 13

Ved å bruke en rekke dramatiske lydeffekter, som skjærende lydeffekter, slaglydeffekter, suselydeffekter og lydeffekter som illustrerer gjeld som øker, bidrar de til å øke spenningen og dramatikken i serien, og gjør at seerne føler seg mer engasjert i det som skjer.

Bruken av lydeffekter fortsetter gjennom episodene. På grunn av de dramatiske lydeffektene får vi ikke samme medfølelsen for deltageren, som når *Lyxfällan* legger på trist pianomusikk.

Den norske *Luksusfellen* bruker også trist musikk, dette kan høres i sesong 24 episode 2 (Prytz, 2022 03:43-04:47). Grunnen til at denne triste musikken ikke gir meg særlig sympati med deltagerne er på grunn av scenen som kommer tidligere. Der de snakker om dumme ting de har kjøpt når det kommer en upbeat musikk som gjør narr av alle kjøpene deres. I tillegg legges en lydeffekt av et kasseoperat på for hver gang de snakker om det som beskrives som et dumt kjøp (Prytz, 2022 02:52-03:43).

Kamera 14

Alle seriene bruker for det meste et håndholdt kamera. I flere av episodene filmer deltakerne seg selv. I den danske *luksusfælden* er dette spesielt fremtredende i starten av episoder. Dette kan sees i sesong 28 i episode 1 (Bager, 2022 00,59-01:04), episode 2 (Bager, 2022 00,50-01:30), episode 3 (Bager, 2022 00,57-01:23), episode 4 (Bager, 2022 00,45-01:15) episode 5 (Bager, 2022 00,45-01:34), episode 6 (Bager, 2022 00,51-00:53) episode 7 (Bager, 2022 00,45-00:52), episode 8 (Bager, 2022 00,49-01:03), episode 9 (Bager, 2022 00,45-00:58), episode 10 (Bager, 2022 01:02-01:06) og episode 11 (Bager, 2022 00:49-01:10). En Viewfinder-grafikk brukes for å vise at de filmer seg selv i alle episoder i sesong 28.

I den svenske *Lyxfällan* sesong 32 er det egen filming av deltagerne kun dersom de er på en videosamtale med ekspertene. Dette foregår i slutten av episodene og kan sees i følgende episoder av sesong 32. Episode 1 (Centerwall, 2022 38:58-41:20), Episode 2, her rives også fullmakten opp (Centerwall, 2022 38:41-41:06), Episode 3, eksperten river opp fullmakten (Centerwall, 2022 39:15-41:10), Episode 5 (Brandt, 2022 39:35-41:14) Episode 7 (Brant, 2022 38:35-41:15), episode 8 (Centerwall & Brandt, 2022 38:46-41:21) Episode 9 (Centerwall, 2022 39:38-41:07).

Den svenske *Lyxfällan* ser også mye mer filmatisk ut enn både den norske og danske versjonen. Noe som bidrar til dette er kameraet optikk. Det virker også i større grad som at de iscenesetter intervjuer med deltakerne slik at det ser bra ut i kamera. Ofte filmer de på skyggesiden av subjektet. Utendørs settes subjektet ofte i motlys, slik at de får baklys på seg. Sammen med en uskarp bakgrunn. Dette kombinert med fraværende amatørfilming av deltageren gjør at serien som helhet blir bedre produksjonsmessig.

Color grading 15

Den norske *Luksusfellen* har en annen color-grading på anslaget i forhold til resten av episodene. Her er svartnivået dratt ned og fargene er mer desaturerte og kontrastene er større. De desaturerte fargene bidrar til at anslaget ser mindre håpefullt ut og som at alle episodene starter i en enorm krise. Anslaget skiller seg derfor også veldig visuelt fra resten av episodene. Denne colorgradingen kan også dukke opp senere i episodene som i sesong 24 episode 3 (Prytz, 2022 29:47-29:54). Generelt ser fargene i den norske kaldere ut enn spesielt den danske. Mens den svenske har flere vibrante farger.

Lyssetting 16

Spesielt når en filmer en dialogscene er det nesten alltid en god ide å lyssette subjektet med skyggesiden mot kameraet. (Brown 2002, s 270)

Backlight er ofte referert til som “hår-lys” eller “skulder-lys”, mens en kicker er et lys som kommer fra $\frac{3}{4}$ av ryggen og strekker seg langs kinnet av subjektet. Kicken er veldig nyttig for å separere subjektets skyggeside fra bakgrunnen. (Brown 2002, s 270)

Vinduslys kan være noe av det fineste lyset av alt hvis du bruker det rett. Men det kan også bli riktig galt om subjektet sitter foran vinduet og man må velge mellom å eksponere subjektet korrekt eller utsikten. (Brown 2002, s 274). Det letteste er å bare filme et annet sted i rommet. (Brown 2002, s 275) Det er utrolig mange *Luksusfellen* episoder som er blitt filmet i stuen til deltageren foran et vindu. Men stort sett er lyssettingen god når de filmer ute når det er overskyet.

Konklusjon 17

Målet med denne oppgaven var å se på forskjellene mellom *Luksusfellen*, *Lyxfällan* og *luksusfælden*. Gjennom å se på flere episoder har jeg funnet flere forskjeller. Både i oppbygning av de ulike lands *luksusfeller*, medvirkende, grafikk og på lydsiden. Den norske *Luksusfellen* blir mer dramatisk ved å bruke masse lydeffekter og zoom på deltakerne. Musikken er heller ikke

like subtil som i den svenske og danske. Den svenske *Lyxfällan* skilte seg mest ut ved å kun ha en programleder og suplementere dette med en coach istedenfor. Dette gjorde at den svenske fokuserer mer på de bakenforliggende årsakene til at deltakernes økonomi har gått i feil retning. Den svenske har også skilt seg ut ved å ha bedre belysning, mer stativbruk og mer saturerte farger. Den Danske på sin side lar deltakerne filme selv i større grad. Dette bidrar til en nærhetsfølelse i større grad enn i de to andre. Dette gjør også at *luksusfælden* blir mindre cinematisk.

Jeg konkluderer med at det finnes flere forskjeller mellom de ulike versjonene av *Luksusfellene*. Disse er ikke store nok til å endre plottet av episodene. Men de er store nok til å påvirke følelsen du sitter igjen med etter å ha sett de forskjellige seriene.

Litteraturliste:

Centerwall, I., Brandt, C. (Produsent). (2022). *Luksusfellen Sverige*. [TV-serie].

Viaplay

<https://viaplay.no/serier/Luksusfellen-sverige/sesong-32/episode-1>

Bager, M. (Produsent) (2022-2023). *Luksusfellen Danmark*. [TV-serie]. Viaplay

<https://viaplay.no/serier/Luksusfellen-danmark/sesong-30/episode-1>

Brown, B. (2002). *Cinematography theory and practice*. (3.utg.). London: Routledge

Bordwell, D & K, Thomson. (2010). *Film Art an Introduction*. (9. utg.). New York: McGraw-Hill.

Bump Productions. (2023, 10. April). *LUXURY TRAP™*.

Hentet fra: <https://www.bump-productions.com/luxury-trap>

Esk-Engström, M. (2016). Reality-tv : Publikens känsloupplevelser av två skilda programtyper, *DiVA*. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-131079>

Hill, A. (2005). *Reality tv : Factual entertainment and television audiences*.

London: Taylor & Francis Group.

Høyem Haug, P. & Friis-Olsen, M. (2012). *Product placements effekt i danske film*. Hentet fra:

https://research-api.cbs.dk/ws/portalfiles/portal/58425304/pernille_hoeyem_haug_og_mette_friis_olsen.pdf

Kickass-Coach. (2018, 05. juli). *Vad är coaching? - Kickass-Coach*. Youtube
https://www.youtube.com/watch?v=10Ezt05zL9o&ab_channel=Kickass-Coach

Lisberg, M. T., Ånnevik, J. F., Prytz, H. (Produsent). (2019-2022). *Luksusfellen* [TV-serie].
Viaplay
<https://viaplay.no/serier/Luksusfellen/sesong-24/episode-2>

Luxury Trap (TV Series 2008–) - IMDb. (2008, 26. august). IMDb. Hentet fra:
<https://www.imdb.com/title/tt1515457/>

Puijk, R. (2014). TV og nett – en produksjonsstudie fra norsk fjernsyn. *Norsk Medietidsskrift*,
21(1), 24–40. <https://doi.org/10.18261/issn0805-9535-2014-01-03>

Tsay-Vogel, M. & Krakowiak, K. M. (2016). Inspirational Reality TV: The Prosocial Effects of
Lifestyle Transforming Reality Programs on Elevation and Altruism. *Journal of Broadcasting &
Electronic Media*, 60(4), 567-586. <https://doi.org/10.1080/08838151.2016.1234474>

Ward, P. Bermingham, A. & Wherry, C. (2003). *Multiskilling for television
production*. New York: Focal Press

Østbye, H. Helland, K. Knapskog, K. og Larsen, L. O. (2007). *Metodebok for mediefag* (3.utg.).
Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS